

A Caixa Rural de Lérez

un modelo socio-económico para o agro.

O réxime político imperante en España desde finais do século XIX era a chamada Restauración. Caracterizábase por unha alternancia no poder entre dirixentes de escasas diferencias ideolóxicas (Cánovas, Sagasta) que garantía os privilexios políticos e económicos da alta burguesía, todo sostido por un forte aparato represivo. As eleccións viñan sancionar a posteriori os acordos entre os notables dos partidos, e se os resultados electorais eran contrarios, recorríase ao pucheirazo (coacción, compra de votos, manipulación do censo...).

A crise, política e económica, deste sistema propicia a instauración, en 1923, da Ditadura de Primo de Rivera. Coa proclamación da Segunda República o 14 de abril de 1931 promúlgase unha nova constitución e sucédese unha política de reformas en diversos ámbitos. Os primeiros dous anos goberna Azaña, logo un goberno de dereitas con Lerroux e no 36 triunfan de novo as esquerdas coa Fronte Popular. Cinco meses despois, o golpe de estado e a guerra.

No ámbito pontevedrés, os partidos burgueses da Restauración estaban subordinados a certos personaxes (Riestra, Vincenti, Montero Ríos, Bugallal, Mon,...), sendo habitual que militasen no partido liberal ou no conservador segundo os tempos e intereses. Xunto a eles, republicanos, socialistas, comunistas e anarquistas. Tivo especial importancia o Partido Radical de Lerroux, con Emiliano Iglesias. Outros partidos eran a CEDA, os monárquicos e a Falanxe. En 1931 fúndase o Partido Galeguista. Coa chegada da 2ª República, a esquerda acada o poder municipal e a candidatura obreiro-agraria obtén un posto destacado no concello.

Consello de Administración.

Na creación das sociedades de agricultores, a finais do século XIX, houbo influencias externas procedentes de movementos políticos que competían nos intentos de mobilizar o campesiñado na loita contra o sistema político vixente. Ao longo do tempo, houbo no movemento agrario unha grande diversidade ideolóxica (radicais, galeguistas, socialistas, comunistas, anarquistas...) e as reivindicacións fundamentais eran:

- Loita contra os foros, na que coexistían dúas posturas: abolicionistas e redencionistas.
- Oposición ao caciquismo. Participación electoral nos diferentes niveis.
- Protestas contra o sistema inxusto de impostos.
- Defensa dos avances técnicos no agro. Cooperativismo e eliminación de intermediarios.
- Mobilización contra o Tratado co Uruguai polos prexuizos que causaba á exportación de carne.

A implantación, no ano 1923, da ditadura do xeneral Primo de Rivera tivo fondas repercusións no movemento agrario e moitas sociedades agrarias ven con bos ollos as notas de rexeneracionismo e retórica anticaciquil do réxime e apóiano moitos dos seus membros son designados para cargos políticos, como os de concelleiros. A **Ditadura** apostou por reorientar o agrarismo de xeito que se “apartase da política” e que estivese centrado na vertente técnica e no cooperativismo. Na cuestión foral opta polo redencionismo, ou sexa polo pago aos foristas (decreto de redención de rendas e foros, 1926). Pero as esperanzas pronto se esvaece e o colaboracionismo das organizacións agrarias xerou o descrédito dos seus dirixentes entre os agricultores.

Créase un ambiente enrarecido no movemento agrario debido a que os delegados gubernativos da Ditadura, mediante coaccións e ameazas, contribuíran a **romper a fronte antiforal** e pola decepción xerada polo **colaboracionismo** dos antigos líderes.

Sociedade de Agricultores de Lérez

Fúndase no ano 1896, sendo a *primeira sociedade agraria de Galicia*. No ano 1897 toma postura pública en contra do proxecto do Ministerio de Fomento para vender os montes comunais. No ano 1898 saca adiante a representación municipal no concello de Pontevedra. Convoca en 1902 un Congreso Agrario, con numerosa asistencia doutras entidades. En Pontevedra organiza un mitin, que se celebra no cine Principal o 23 de febreiro de 1908, mitin ó que se adhiren 124 sociedades e no que se acorda a constitución do Directorio Antiforal de Teis.

Nun mitin celebrado en Láncara (Lugo) encárgase á sociedade de Lérez a redacción dun proxecto de regulamento da Federación Agraria Galega. Ten unha destacada participación na Asemblea Agraria de Monforte. Sofre varias disolucións por orde gubernativa (1898, 1903, 1922). Creou seccións nas parroquias veciñas de Campañó, Alba e Cerponzóns, que logo se independizaron. É a inspiración da publicación "La Glosopeda", dirixida polo lerezán Valentín Peña, impulsor desta sociedade.

En 1918 refúndase co nome de **Unión Agrícola de Lérez**. Toma postura activa na campaña de mitins contra o acordo do goberno español e o Uruguai para a importación de carne (1933). Mantén a liberdade de voto nas eleccións, pero recomenda que se vote a unha candidatura de esquerdas. Persoas destacadas na mesma foron Juan e José Benito Pérez Piñeiro, Isidoro Almón, Manuel Calvo García, Eladio Pérez Ucha, Raimundo García, Manuel Tilve,...

O edificio da Sociedade de Agricultores foi incautado tras o golpe de estado de xullo de 1936 e o seu solar desapareceu ao ser atravesado pola vía do tren.

